

Nr 231.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa i samband med 1927 års skolreform stående frågor; given Stockholms slott den 16 mars 1928.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 1:o—7:o hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

N. J. F. Almkvist.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 16 mars 1928.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden THYRÉN, RIBBING, GÄRDE, PETTERSSON, ROSÉN, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG, VON STOCKENSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Almkvist anhåller att få anmäla vissa i det följande närmare angivna, i samband med 1927 års skolreform stående frågor och anför därvid:

1:o.

Den 22 mars³ 1918 framlade Kungl. Maj:t proposition till riksdagen, nr 260, angående löne- och pensionsreglering för lärarpersonalerna vid de allmänna läroverken, högre lärarinneseminariet, folkskoleseminarierna, folk- och småskolorna, de högre folkskolorna och de kommunala mellanskolorna. I kap. VI av det vid sagda proposition fogade utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden, sid. 176—210, behandlas frågan om löne- och

Ändring i gällande bestämmelser om löne- och pensionsreglering för lärarpersonalen vid högre lärarinneseminariet.

pensionsreglering för lärarpersonalen vid statens högre lärarinneseminarium, och tillåter jag mig att hänvisa till nämnda proposition. I skrivelse den 19 juni 1918, nr 394, anmälde riksdagen sina beslut med anledning av Kungl. Maj:ts ovanberörda proposition, och återfinnas riksdagens beslut beträffande lärarpersonalen vid högre lärarinneseminarier å sid. 50—58 i riksdagens skrivelse. Härefter utfärdade Kungl. Maj:t den 22 juli 1918 kungörelse angående löne- och pensionsreglering för lärarpersonalen vid högre lärarinneseminarier (svensk författningssamling nr 661), till vilken kungörelse jag här tillåter mig att hänvisa.

Hos Kungl. Maj:t har nu *rektor vid högre lärarinneseminarier G. R. Fähræus* med hänsyn till 1927 års riksdags beslut angående omorganisation av det högre skolväsendet m. m. anhållit, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen följande tillägg till gällande författningar angående löne- och pensionsreglering för lärarpersonalen vid högre lärarinneseminarier:

manlig vikarierande adjunkt ävensom manlig extra lärare uppbära arvode av 3,300 kronor, därest läraren avlagt de examina och prov, som erfordras för behörighet till adjunktstjänst vid allmänt läroverk, eljest 2,900 kronor, för år räknat;

kvinnlig vikarierande adjunkt ävensom kvinnlig extra lärare uppbära arvode av 3,000 kronor, därest lärarinnan avlagt de examina och prov, som erfordras för behörighet till adjunktstjänst vid allmänt läroverk, eljest 2,600 kronor, för år räknat;

manlig folkskollärare vid den med högre lärarinneseminarier förenade folkskolan åtnjuta i avlöning 3,400 kronor, därav 2,100 kronor lön och 1,300 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma tre ålderstillägg till lönen, vart och ett å 400 kronor;

kvinnlig folkskollärare vid den med seminarier förenade folkskolan åtnjuta i avlöning 2,800 kronor, därav 1,800 kronor lön och 1,000 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma tre ålderstillägg till lönen, vart och ett å 300 kronor;

extra ordinarie eller vikarierande manlig folkskollärare uppbär arvode å 2,800 kronor för år;

extra ordinarie eller vikarierande kvinnlig folkskollärare uppbär arvode å 2,400 kronor för år;

lärarna vid den med högre lärarinneseminarier förenade folkskolan erhålla pensioner från statens pensionsanstalt enligt för motsvarande tjänster fastställda grunder.

Till stöd för denna sin framställning har rektor Fähræus anfört följande:

1927 års riksdags beslut rörande en omorganisation av det högre skolväsendet nödvändiggör, i vad det avser statens högre lärarinneseminarium och den därmed förenade normalskolan för flickor, vissa tillägg till gällande löneförfattningar för nämnda läroanstalt.

I samband med upprättandet av en realskolelinje inom normalskolan har Kungl. Maj:t föreslagit inrättandet av en adjunktstjänst vid läroverket från och med budgetåret 1928—1929. Vinner detta förslag riksdagens gillande, inträder också behov av bestämmelser angående avlöning av vikarierande

adjunkt. Arvodet för en manlig sådan torde, i likhet med vad som är stadgat för motsvarande tjänst vid de allmänna läroverken, böra bestämmas till 3,300 kronor, därest läraren avlagt de examina och prov, som erfordras för behörighet till adjunktstjänst vid allmänt läroverk, eljest 2,900 kronor, och för kvinnlig vikarie till 3,000 kronor, därest lärarinnan avlagt de examina och prov, som erfordras för nyssnämnda behörighet, eljest 2,600 kronor.

I samband med läroverkets förestående utvidgning torde också behov kunna uppstå av extra ordinarie lärare; under innevarande läsår är en sådan lärare anställd vid normalskolan. Bestämmelser saknas emellertid i gällande författning om extra lärares avlönande. Naturligast synes vara, att extra lärare avlönas efter samma grunder som vikarierande lärare.

Enligt 1927 års riksdags beslut skall från och med budgetåret 1928—1929 successivt inrättas en folkskola såsom övningsskola för seminariet. Då lärarpersonalen vid denna folkskola får en ställning, som närmast kan jämföras med övningsskollärarens vid statens folkskoleseminarier, och då det är önskvärt, att högre lärarinneseminiariets folkskola kan draga till sig lika goda lärarkrafter som folkskoleseminarierna, är det rimligt, att avlöningen bestämmas efter enahanda grunder, d. v. s. till 3,400 kronor för manlig folkskollärare och 2,800 kronor för kvinnlig folkskollärare. I den mån sistnämnda tjänster komma att upprättas vid högre lärarinneseminiariet, uppstår också behov av bestämmelser rörande avlönande av vikarierande folkskollärare vid seminariet. Även dessas arvoden torde böra bestämmas i analogi med förhållandena vid folkskoleseminarierna eller så, att vikarierande manlig folkskollärare erhåller ett arvode av 2,800 kronor per år och vikarierande kvinnlig folkskollärare 2,400 kronor per år.

Vad slutligen pensionsförhållandena angår, är det önskvärt, att lärarna vid den med högre lärarinneseminiariet förbundna folkskolan bliva delaktiga i statens pensionsanstalt och erhålla de pensionsbelopp, som motsvara deras tjänstgöring.

I ärendet har *statskontoret* den 23 februari 1928 avgivit utlåtande och därvid anfört, att statskontoret intet hade att erinra mot bifall till den av rektor Fähræus gjorda framställningen. Förslaget om delaktighet i statens pensionsanstalt syntes böra föranleda ändring av § 41 av det för pensionsanstalten gällande reglementet.

Vidare har *skolöverstyrelsen* den 24 februari 1928 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anfört följande:

På de i föreliggande framställning angivna skäl erfordras tillägg till den för lärarpersonalen vid högre lärarinneseminiariet gällande löneförfattningen, i syfte dels att införa lönebestämmelser för adjunkt och för extra ämneslärare och ämneslärarinnor samt för lärarna i den folkskola, som enligt riksdagens beslut skall upprättas vid seminariet i samband med indragning av normalskolans lägsta klasser, dels att komplettera lönebestämmelserna för vikarierande ämneslärare och ämneslärarinnor.

Beträffande vikarierande och extra lärare finner överstyrelsen skäligt, att de lönebestämmelser, som gälla ifrågavarande personal vid de allmänna läroverken, fastställas att gälla även högre lärarinneseminiariets personal, och får överstyrelsen hänvisa till vad överstyrelsen ifråga om lönebestämmelser

för sagda personal vid de allmänna läroverken anført i denna dag avlåten skrivelse.

Lärarna vid den folkskola, som skall upprättas i syfte att tjäna som övningsskola för seminariets elever, synas i löneförfattningen böra betecknas som övningsskollärare och i löneavseende jämnställas med övningsskollärarna vid statens folkskoleseminarier.

Överstyrelsen får sålunda hemställa, att erforderliga åtgärder måtte, i den mån detta icke redan genom framställning till riksdagen skett, av Kungl. Maj:ts vidtagas för att möjliggöra nedanstående ändringar och tillägg i kungörelsen den 22 juli 1918, nr 661, angående löne- och pensionsreglering för lärarpersonalen vid högre lärarinneseminariet. Sagda ändringar och tillägg betecknas i det följande genom kursivering av texten.

 kvinnlig lektor 4,800 kronor, — — — — — vart och ett å 400 kronor;
manlig adjunkt 4,300 kronor, därav 2,700 kronor lön och 1,600 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma tre ålderstillägg till lönen, vart och ett å 500 kronor samt dessutom tills vidare hyresbidrag till det belopp, som i vederbörlig ordning bestämmes;

kvinnlig adjunkt 3,600 kronor, därav 2,200 kronor lön och 1,400 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma tre ålderstillägg till lönen, vart och ett å 300 kronor;

rektor, lektor och *adjunkt*, utöver honom eller henne tillkommande ordinarie avlöningsförmåner, ett särskilt arvode av 500 kronor;

 biträdande ämneslärarinna 2,800 kronor — — — — —
 — — — — — vart och ett å 300 kronor;

manlig övningsskollärare 3,400 kronor, därav 2,100 kronor lön och 1,300 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma tre ålderstillägg till lönen, vart och ett å 400 kronor;

kvinnlig övningsskollärare 2,800 kronor, därav 1,800 kronor lön och 1,000 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma tre ålderstillägg till lönen, vart och ett å 300 kronor;

extra och vikarierande manlig ämneslärare arvode å 3,300 kronor, därest han avlagt de examina och prov, som erfordras för behörighet till adjunktstjänst vid allmänt läroverk, eljest 2,900 kronor, för år räknat;

extra och vikarierande kvinnlig ämneslärare arvode å 3,000 kronor, därest hon avlagt de examina och prov, som erfordras för behörighet till adjunktstjänst vid allmänt läroverk, eljest 2,600 kronor, för år räknat;

vikarierande ämneslärarinna arvode å 3,000 kronor, därest hon avlagt de examina och prov, som erfordras för behörighet till adjunktstjänst vid allmänt läroverk, arvode å 2,600 kronor, därest hon avlagt de examina och prov, som erfordras för behörighet till ämneslärarinnebefattning, eljest 2,400 kronor, för år räknat;

vikarierande biträdande föreståndarinna arvode av 500 kronor, för år räknat;

extra eller vikarierande manlig övningsskollärare arvode å 2,800 kronor, för år räknat;

extra eller vikarierande kvinnlig övningsskollärare arvode å 2,400 kronor, för år räknat;

 att högsta pensionsunderlaget skall vara

för manlig lektor 4,600 kronor;
 för manlig adjunkt 4,000 kronor;
 för kvinnlig adjunkt 3,000 kronor;

att övningslärare — — — — — löne- och pensionsbestämmelser;
 att övningsskollärarna skola äga delaktighet i statens pensionsanstalt;
 att för övningsskollärare pensionsbeloppet skall vara högst två tredjedelar av tjänsten åtföljande avlöning jämte intjänat eller intjänade ålderstillägg.

I löneförfattningen torde vidare böra införas bestämmelser angående arvode åt extra och vikarierande lärare under sjukdom, och får överstyrelsen med avseende härpå hänvisa till vad överstyrelsen i skrivelse den 26 november 1927 föreslagit beträffande extra ordinarie lärare vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter. Då ifrågakvarande arvoden torde kunna utgå av anslaget till arvoden åt extra lärare, timlärare och vikarier vid högre lärarinneseminariet, erfordras intet särskilt anslag för detta ändamål.

Löneförfattningen synes även böra innehålla en bestämmelse därom, att gällande föreskrifter, i vad de beröra övningsskollärare vid statens folkskoleseminarier, skola i tillämpliga delar gälla övningsskollärare vid högre lärarinneseminariet.

Överstyrelsen tillåter sig slutligen erinra därom, att inrättandet av adjunkts- och övningsskolläraryrkeförfattningar vid lärarinneseminariet nödvändiggöra vissa ändringar och tillägg i de för åtnjutande av stadgade avlöningsförmåner gällande villkor och bestämmelser samt i reglementet för statens pensionsanstalt ävensom i kungörelsen den 16 juli 1919, nr 476, angående grunder för beräkning av tjänstgöringspenningar m. m. för rektor vid högre lärarinneseminariet samt av avlöningsförmåner i vissa fall för tjänstledig lärare och lärarinna ävensom av arvoden åt ordinarie och extra ordinarie lärare och lärarinna vid nämnda seminarium.

Slutligen har *statens pensionsanstalt* den 7 mars 1928 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anfört:

Statens pensionsanstalt anser i likhet med övriga myndigheter, att övningsskollärare vid högre lärarinneseminariet böra äga pensionsrätt i anstalten under samma villkor som övningsskollärare vid statens folkskoleseminarier. För detta ändamål bör ett tillägg göras till § 41: c) i anstaltens reglemente den 18 juni 1926 (nr 350), som således kunde erhålla följande lydelse:

»c) övningsskollärare vid högre lärarinneseminariet och statens folkskoleseminarier ävensom lärare vid — — — — i landsting.»

Beträffande de av skolöverstyrelsen föreslagna tilläggen till kungörelsen den 22 juli 1918 (nr 661) angående löne- och pensionsreglering för lärarpersonalen vid högre lärarinneseminariet erinras, att det från kungörelsen samma dag (nr 662) angående statens folkskoleseminarier hämtade stadgandet om övningsskollärares pensionsbelopp icke bör upptagas. Stadgandet är nämligen numera ersatt genom föreskrifterna i pensionsanstaltens efter stadgandets tillkomst utfärdade reglemente, som innehåller, att pensionsunderlaget skall vara $\frac{2}{3}$ av minimiårsavlöningen i högsta lönegraden (§ 23 mom. 1) och att pensionens belopp bestämmas på grundval av pensionsunderlaget och med hänsyn till intjänade tjänstår (§ 24).

Såsom skolöverstyrelsen framhållit, hava de utav rektor vid högre lärarinneseminariet framlagda förslagen sin grund i de utav 1927 års riksdag

fattade besluten rörande omorganisation av det högre skolväsendet. Skolöverstyrelsens förslag om löneförmånerna för vikarierande och extra lärare vid högre lärarinneseminariet stå i överensstämmelse med de förslag, som för motsvarande personal vid de allmänna läroverken av skolöverstyrelsen framlagts i skrivelse den 24 februari 1928. Såsom jag under nästföljande punkt angående ändring i gällande bestämmelser angående löne- och pensionsreglering för lärarpersonalen vid de allmänna läroverken kommer att närmare beröra, har jag funnit mig kunna i huvudsak biträda skolöverstyrelsens förslag beträffande de allmänna läroverken. I anslutning härtill finner jag mig böra tillstyrka skolöverstyrelsens förslag beträffande högre lärarinneseminariet i denna del.

Förslaget, att lärarna vid den folkskola, som skall upprättas i syfte att tjäna som övningsskola för seminariets elever, i löneförfattningen böra betecknas som övningsskollärare och i löneavseende jämföras med övningsskollärarna vid statens folkskoleseminarier, synes mig stå i god överensstämmelse med riksdagens beslut om inrättandet av nämnda folkskola, och vill jag alltså tillstyrka skolöverstyrelsens förslag härom.

Såsom skolöverstyrelsen föreslagit, böra dessa övningsskollärare äga delaktighet i statens pensionsanstalt, men torde det, i enlighet med vad som anförts av statens pensionsanstalt, icke vara erforderligt, att särskilt stadgande meddelas beträffande pensionsbeloppen för dessa lärare.

Skolöverstyrelsen har vidare — under hänvisning till sin skrivelse i ämnet den 26 november 1927 — föreslagit, att i löneförfattningen skulle införas bestämmelser angående arvode åt extra och vikarierande lärare under sjukdom. Denna fråga, vilken berör lärare jämväl vid andra statens läroanstalter än högre lärarinneseminariet, torde emellertid för närvarande böra undanskjutas, då den lämpligen bör upptagas till prövning i annat sammanhang.

Såsom konsekvenser av vad jag nu förordat påkallas icke blott jämförelser i nu angivna avseenden i kungörelsen den 22 juli 1918 (nr 661) angående löne- och pensionsreglering för lärarpersonalen vid högre lärarinneseminariet utan även ändringar i vissa andra avseenden såväl i samma kungörelse som även i de samma dag (nr 660 och 662) utfärdade motsvarande kungörelserna rörande lärarpersonalen vid de allmänna läroverken och folkskoleseminarierna, för att lärarpersonalen vid envar av de olika läroanstalterna skall bliva likställd med motsvarande befattningshavare vid de andra läroanstalterna; exempelvis böra bestämmelser angående tjänsteförening och undervisning vid annan läroanstalt samt rätt till lönetur meddelas beträffande adjunkt och övningsskollärare vid högre lärarinneseminariet, innefattande jämväl rätt att för ålderstillägg tillgodoräkna viss tjänstgöring vid kommunal mellanskola, samt adjunkt vid allmänt läroverk respektive övningsskollärare vid folkskoleseminarium berättigas att för lönetur tillgodoräkna sig motsvarande tjänstgöring såsom ordinarie befattningshavare vid högre lärarinneseminariet etc. Då de bestämmelser, som sålunda

bliva erforderliga, givetvis icke böra förete någon avvikelse från de principer, som redan äro av riksdagen godtagna beträffande lärarpersonalen vid nu omförmälda läroanstalter, synes det vara tillfyllest att hos riksdagen begära bemyndigande för Kungl. Maj:t att utfärda sådana ändringar i gällande villkor och bestämmelser för avlöningsförmånernas åtnjutande, som föranledas av skolöverstyrelsens av mig i det föregående biträdda förslag.

De ändringar i gällande reglemente för statens pensionsanstalt, som bliva en följd av ett bifall till vad jag i det föregående förordat, torde det framdeles få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda.

I anslutning till vad nu anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels besluta

att följande befattningshavare vid högre lärarinneseminariet skola från och med den 1 juli 1928 åtnjuta:

manlig adjunkt 4,300 kronor, därav 2,700 kronor lön och 1,600 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma tre ålderstillägg till lönen, vart och ett å 500 kronor samt dessutom tills vidare hyresbidrag till det belopp, som i vederbörlig ordning bestämmes;

kvinnlig adjunkt 3,600 kronor, därav 2,200 kronor lön och 1,400 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma tre ålderstillägg till lönen, vart och ett å 300 kronor;

rektor, lektor och adjunkt, utöver honom eller henne tillkommande ordinarie avlöningsförmåner, ett särskilt arvode av 500 kronor;

manlig övningsskollärare 3,400 kronor, därav 2,100 kronor lön och 1,300 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma tre ålderstillägg till lönen, vart och ett å 400 kronor;

kvinnlig övningsskollärare 2,800 kronor, därav 1,800 kronor lön och 1,000 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma tre ålderstillägg till lönen, vart och ett å 300 kronor;

extra och vikarierande manlig ämneslärare arvode å 3,300 kronor, därest han avlagt de examina och prov, som erfordras för behörighet till adjunktstjänst vid allmänt läroverk, eljest 2,900 kronor, för år räknat;

extra och vikarierande kvinnlig ämneslärare arvode å 3,000 kronor, därest hon avlagt de examina och prov, som erfordras för behörighet till adjunktstjänst vid allmänt läroverk, eljest 2,600 kronor, för år räknat;

vikarierande ämneslärarinna arvode å 3,000 kronor, därest hon avlagt de examina och prov, som erfordras för behörighet till adjunktstjänst vid allmänt läroverk, arvode å 2,600 kronor, därest hon avlagt de examina och prov som er-

fordras för behörighet till ämneslärarinnebefattning, eljest 2,400 kronor, för år räknat;

extra eller vikarierande manlig övningsskollärare arvode å 2,800 kronor för år räknat;

extra eller vikarierande kvinnlig övningsskollärare arvode å 2,400 kronor, för år räknat;

att högsta pensionsunderlaget skall vara

för manlig adjunkt 4,000 kronor;

för kvinnlig adjunkt 3,000 kronor;

att övningsskollärarna skola äga delaktighet i statens pensionsanstalt,

dels ock medgiva, att Kungl. Maj:t må utfärda de ändringar i gällande bestämmelser rörande löne- och pensionsreglering för lärarpersonalerna vid högre lärarinneseminariet, de allmänna läroverken och folkskoleseminarierna, som må förordas av mitt nu framställda förslag.

2:o.

Ändring i gällande bestämmelser angående löne- och pensionsreglering för lärarpersonalen vid de allmänna läroverken.

Såsom jag tidigare erinrat framlade Kungl. Maj:t den 22 mars 1918 för riksdagen proposition, nr 260, angående löne- och pensionsreglering för lärarpersonalerna vid de allmänna läroverken, högre lärarinneseminariet, folkskoleseminarierna, folk- och småskolorna, de högre folkskolorna och de kommunala mellanskolorna. I kap. V av det vid sagda proposition fogade utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden, sid. 84—175, behandlades frågan om löne- och pensionsreglering för lärarpersonalen vid de allmänna läroverken, och inskränker jag mig här till att hänvisa till nämnda proposition. I skrivelse den 19 juni 1918, nr 394, anmälde riksdagen sina beslut med anledning av Kungl. Maj:ts nyssberörda proposition, och återfinnas riksdagens beslut beträffande lärarpersonalen vid de allmänna läroverken å sid. 41—50 i skrivelsen. Härefter utfärdade Kungl. Maj:t den 22 juli 1918 kungörelse angående löne- och pensionsreglering för lärarpersonalen vid de allmänna läroverken (svensk författningssamling nr 660), till vilken kungörelse jag tillåter mig att hänvisa.

I skrivelse den 24 februari 1928 har nu skolöverstyrelsen inkommit med förslag till vissa ändringar och tillägg i ovanberörda kungörelse den 22 juli 1918, och har skolöverstyrelsen därvid anfört följande:

Genom ikraftträdande av lagen den 22 juni 1923 (nr 249), innefattande bestämmelser angående kvinnas behörighet att innehava statstjänst och annat allmänt uppdrag hava åtskilliga befattningar vid rikets allmänna läroverk, som förut stått öppna allenast för män, blivit tillgängliga jämväl för kvinnor. Därjämte komma vid genomförandet av den beslutade omorganisationen av det högre skolväsendet nya skolformer att upprättas med sådana befattningar, som kunna innehavas även av kvinnor. Bestäm-

meler saknas emellertid rörande löneförmåner för dessa befattningar för de fall då de besättas med kvinnliga innehavare, och överstyrelsen får med anledning härav framlägga förslag till sådana ändringar och tillägg i kungörelsen den 22 juli 1918 angående löne- och pensionsreglering för lärarpersonalen vid de allmänna läroverken, som äro av omständigheterna påkallade.

För kvinnlig rektor vid högre allmänt läroverk, rektor vid realskola, gymnastiklärare vid högre flickläroverk och samrealskola och musiklärare vid högre allmänt läroverk synas löneförmånerna böra bestämmas i överensstämmelse med vad som nu gäller för närmast jämförliga befattningshavare vid statens samskolor och folkskoleseminarier samt högre lärarinneseminarier. Beträffande extra och vikarierande kvinnlig ämneslärare gäller för närvarande, att hon vid högre allmänt läroverk och realskola åtnjuter arvode av 3,000 kronor, därest hon avlagt de examina och prov, som erfordras för behörighet till adjunktstjänst vid allmänt läroverk, eljest 2,600 kronor, för år räknat. Vikarierande ämneslärarinna vid samskola äger däremot att uppbära blott 2,600 kronor, därest hon avlagt de examina och prov, som erfordras för behörighet till ämneslärarinnebefattning vid dylik skola, eljest 2,400 kronor, för år räknat. Då emellertid 1927 års riksdag uttalat sig för att ordinarie ämneslärarinna med adjunksbehörighet skall åtnjuta enahanda löneförmåner som kvinnlig adjunkt, synes därav endast vara en naturlig följd, att vikarierande ämneslärarinna med adjunksbehörighet i löneavseende likställas med extra och vikarierande kvinnlig ämneslärare vid allmänt läroverk med samma kompetens.

I fråga om kvinnlig gymnastiklärare vid samrealskola vill överstyrelsen erinra, att hennes tjänstgöring vid sådana samrealskolor, som omfatta endast fyra klassavdelningar, med nuvarande bestämmelser knappast torde komma att uppgå till 13 veckotimmar. Då emellertid dessa skolors timplaner ännu ej fastställts och fråga väckts om minskning av gymnastikavdelningarnas storlek, anser sig överstyrelsen dock ej för närvarande böra föreslå någon minskning av vare sig det antal timmar, som dessa lärare skola vara skyldiga att tjänstgöra för den fastställda lönen, eller av den efter detta timtal för motsvarande lärare vid statens samskolor beräknade lönen.

Beträffande första lärarinna och ordinarie ämneslärarinna tillåter sig överstyrelsen erinra, att överstyrelsen i skrivelser respektive den 29 september och den 18 oktober 1927 hemställt om fastställande av avlöningsförmåner för dessa befattningshavare, varför överstyrelsen i detta sammanhang inskränker sig att hänvisa till vad överstyrelsen i sina berörda skrivelser anført.

Skolöverstyrelsen slutar med att hemställa, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga sådana åtgärder, att kungörelsen den 22 juli 1918 angående löne- och pensionsreglering för lärarpersonalen vid de allmänna läroverken måtte ändras och fullständigas så, att föreskrift lämnas därom,

att följande befattningshavare vid de allmänna läroverken skola från och med den 1 juli 1928 i avlöning åtnjuta:

kvinnlig rektor vid högre allmänt läroverk 6,200 kronor, därav 4,200 kronor lön och 2,000 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kommer fri bostad eller ersättning därför;

kvinnlig rektor vid realskola 5,000 kronor, därav 3,300 kronor lön och

1,700 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kommer fri bostad eller ersättning därför;

extra och vikarierande kvinnlig ämneslärare vid allmänt läroverk arvode av 3,000 kronor, därest lärarinnan avlagt de examina och prov, som erfordras för behörighet till adjunktstjänst vid allmänt läroverk, eljest 2,600 kronor, för år räknat;

vikarierande ämneslärarinna vid samläroverk och högre flickläroverk arvode av 3,000 kronor, därest hon avlagt de examina och prov, som erfordras för behörighet till adjunktstjänst vid allmänt läroverk, arvode av 2,600 kronor, därest hon avlagt de examina och prov, som erfordras för behörighet till ämneslärarinnebefattning vid dylika skolor, eljest 2,400 kronor, för år räknat;

kvinnlig gymnastiklärare vid högre flickläroverk lön å 1,575 kronor i första, 1,755 kronor i andra, 1,935 kronor i tredje och 2,115 kronor i fjärde avlöningsgraden med en maximiavlöning av 4,512 kronor för 32 timmars tjänstgöring i veckan;

kvinnlig gymnastiklärare vid samrealskola lön å 1,300 kronor i första, 1,456 kronor i andra, 1,612 kronor i tredje och 1,768 kronor i fjärde avlöningsgraden, med en maximiavlöning av 4,352 kronor för 32 timmars tjänstgöring i veckan;

kvinnlig musiklärare vid högre allmänt läroverk lön å 1,575 kronor i första, 1,755 kronor i andra, 1,935 kronor i tredje och 2,115 kronor i fjärde avlöningsgraden med en maximiavlöning av 2,538 kronor för 18 timmars tjänstgöring i veckan;

att ordinarie kvinnlig gymnastiklärare skall vara skyldig att för den fastställda lönen tjänstgöra

vid högre flickläroverk 15 veckotimmar; samt

» samrealskola 13 » ;

att övningslärare skall för varje veckotimme utöver den mot den ordinarie lönen svarande undervisningstiden åtnjuta ersättning:

kvinnlig lärare i gymnastik vid högre flickläroverk med 105 kronor i första, 117 kronor i andra, 129 kronor i tredje och 141 kronor i fjärde avlöningsgraden;

kvinnlig lärare i musik vid högre allmänt läroverk med 105 kronor i första, 117 kronor i andra, 129 kronor i tredje och 141 kronor i fjärde avlöningsgraden;

kvinnlig lärare i gymnastik vid samrealskola med 100 kronor i första, 112 kronor i andra, 124 kronor i tredje och 136 kronor i fjärde avlöningsgraden; samt

att pensionsunderlaget skall vara

för kvinnlig rektor vid högre allmänt läroverk 4,600 kronor,

för kvinnlig rektor vid realskola 4,000 kronor.

Statskontoret har den 1 mars 1928 utlåtit sig i ärendet och därvid anfört, att statskontoret icke hade något att erinra mot vad skolöverstyrelsen anfört och hemställt.

Departement-
schefen.

De av skolöverstyrelsen i dess nu återgivna skrivelse föreslagna åtgärderna föranledas, såsom också skolöverstyrelsen påpekat, dels av ikraftträdandet av förenämnda lag den 22 juni 1923, angående kvinnas behörig-

het att innehåva statstjänst och annat allmänt uppdrag, dels av den utav 1927 års riksdag beslutade omorganisationen av det högre skolväsendet.

Skolöverstyrelsens förslag, i vad desamma avse löneförmånerna för kvinnlig rektor vid högre allmänt läroverk, kvinnlig rektor vid realskola, extra och vikarierande kvinnlig ämneslärare vid allmänt läroverk, vikarierande ämneslärarinna vid samläroverk och högre flickläroverk, kvinnlig gymnastiklärare vid samrealskola samt kvinnlig musiklärare vid högre allmänt läroverk, hava icke givit mig någon anledning till erinran, och tillstyrker jag förslag till riksdagen i överensstämmelse härmed.

Vad däremot beträffar skolöverstyrelsens förslag i vad detsamma avser kvinnlig gymnastiklärare vid högre flickläroverk, tillåter jag mig erinra därom, att jämlikt 2 § 1 mom. 7 av nyss omförmälda lag den 22 juni 1923 tjänster, med vilka är förenad skyldighet att meddela undervisning i gymnastik vid högre allmänt läroverk, realskola eller seminarium för utbildande av manliga folkskollärare, ej må innehavas av kvinna. Ett anställande av kvinnliga gymnastiklärare vid de högre flickläroverken är sålunda icke möjligt innan en förändring i nämnda lagrum vidtagits. Det synes mig vara uppenbart att, sedan numera Kungl. Maj:t och riksdagen fattat beslut om upprättandet av högre flickläroverk, åtgärder måste vidtagas för åstadkommande av lagändring i sådan riktning, att gymnastiklärarbefattningarna vid dessa läroverk skola bli tillgängliga även för kvinnor. Emellertid är det icke nödvändigt att förslag om en dylik lagändring framläggas redan för 1928 års riksdag. Det torde ännu kunna anses vara ovisst, om något högre flickläroverk kommer att kunna träda i funktion under läsåret 1928—1929. Och även om så skulle bli händelsen, kommer i varje fall upprättandet av dylikt läroverk att ske successivt, vadan frågan om anställande av ordinarie gymnastiklärare vid läroverket först senare blir aktuell.

Med hänsyn till vad sålunda anförts finner jag mig alltså böra föreslå, att skolöverstyrelsens förslag i denna del icke må för närvarande föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

I likhet med statskontoret finner jag mig däremot kunna biträda skolöverstyrelsens förslag i fråga om *dels* tjänstgöringsskyldigheten för ordinarie kvinnlig gymnastiklärare vid samrealskolor, *dels* ersättning åt vissa övningslärare för varje veckotimme utöver den mot den ordinarie lönen svarande undervisningstiden, och *dels* pensionsunderlaget för kvinnlig rektor vid högre allmänt läroverk eller realskola.

Beträffande första lärarinna och ordinarie ämneslärarinna har överstyrelsen i detta sammanhang endast erinrat därom, att överstyrelsen i skrivelser den 29 september och den 18 oktober 1927 hemställt om fastställande av avlöningsförmåner för dessa befattningshavare. I detta avseende torde jag få erinra om följande.

I sin skrivelse den 29 september 1927 föreslog skolöverstyrelsen — med hänsyn därtill att den nu gällande bestämmelsen, att vid varje samskola skall vara anställd en första lärarinna, tillkommit under förutsättning att rektorsbefattningen vid läroverket skulle hava manlig innehavare men att numera även kvinna kunde förordnas till rektor — att nämnda bestämmelse borde ändras i den riktningen, att vid samläroverk skall finnas en särskild sakkunnig, som, om rektorstjänsten har manlig innehavare, skall vara kvinna och, om rektorstjänsten har kvinnlig innehavare, skall vara man. Jag är emellertid icke beredd att nu fatta slutlig ståndpunkt till detta spörsmål utan torde detsamma först i annat sammanhang böra upptagas till avgörande.

I sin skrivelse den 18 oktober 1927 har vidare skolöverstyrelsen framlagt förslag angående avlöningsförmåner för ordinarie ämneslärarinna vid allmänt läroverk, vilken innehar behörighet till adjunktstjänst. Enligt detta förslag, som står i överensstämmelse med det av 1927 års riksdag i sådant hänseende fattade beslutet, skulle bestämmelserna i kungörelsen den 22 juli 1918, nr 660, i vad de avse ordinarie ämneslärarinna, ändras så, att de få följande lydelse, att gälla från och med den 1 juli 1928:

Ordinarie ämneslärarinna vid allmänt läroverk, vilken innehar behörighet till adjunktsbefattning vid sådant läroverk, 3,600 kronor, därav 2,200 kronor lön och 1,400 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma tre ålderstillägg till lönen, vart och ett å 300 kronor;

ordinarie ämneslärarinna vid allmänt läroverk, vilken icke innehar sådan behörighet, 2,800 kronor, därav 1,800 kronor lön och 1,000 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma tre ålderstillägg till lönen, vart och ett å 300 kronor.

Beträffande detta skolöverstyrelsens förslag torde jag få erinra om följande. Kungörelsen den 22 juli 1918 (nr 660) angående löne- och pensionsreglering för lärarpersonalen vid de allmänna läroverken stadgar, att ordinarie ämneslärarinna vid *samskola* skall i avlöning åtnjuta 2,800 kronor, därav 1,800 kronor lön och 1,000 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma tre ålderstillägg till lönen, vart och ett å 300 kronor. Jämlikt 1927 års riksdags beslut skola ämneslärarinnor kunna anställas icke blott vid samskolor utan jämväl vid högre allmänna samläroverk. Den av skolöverstyrelsen föreslagna avlöningen för sådan ordinarie ämneslärarinna vid allmänt läroverk, som icke innehar behörighet till adjunktsbefattning vid dylikt läroverk, ansluter sig till nu gällande föreskrifter och föranleder alltså icke någon erinran från min sida. Erforderlig jämkning i avlöningsbestämmelserna torde nu böra göras därhän, att avlöning fastställes för ämneslärarinna vid allmänt läroverk.

Vad därefter beträffar avlöningen till sådan ämneslärarinna vid allmänt läroverk, som innehar behörighet till adjunktsbefattning vid sådant

läroverk, har 1927 års riksdag i sin skrivelse den 2 juni 1927, nr 262 (sid. 181) medgivit, att ordinarie ämneslärarinna vid allmänt läroverk, vilken innehar behörighet för adjunktsbefattning, skall från och med den tidpunkt, Kungl. Maj:t äger bestämma, åtnjuta avlöningsförmåner enligt samma grunder som gälla för kvinnlig adjunkt vid sådant läroverk. Skolöverstyrelsens nyss återgivna förslag beträffande grunderna för avlöning av dessa lärarinnor står i överensstämmelse med riksdagens nyss omförmälda beslut och torde alltså icke nu behöva föranleda någon framställning till riksdagen. Jämlikt riksdagens beslut äger Kungl. Maj:t att föreskriva, när denna bestämmelse skall träda i kraft. Skolöverstyrelsen har i sådant hänseende föreslagit den 1 juli 1928; denna fråga torde framdeles få ankomma på Kungl. Maj:t att avgöra, eventuellt i samband med de beslut, som från Kungl. Maj:ts sida bliva erforderliga, därest vad jag nu i det föregående tillstyrkt vinner Kungl. Maj:ts och riksdagens bifall.

I anslutning till vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

dels besluta

att följande befattningshavare vid de allmänna läroverken skola från och med den 1 juli 1928 i avlöning åtnjuta:

kvinnlig rektor vid högre allmänt läroverk 6,200 kronor, därav 4,200 kronor lön och 2,000 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kommer fri bostad eller ersättning därför;

kvinnlig rektor vid realskola 5,000 kronor, därav 3,300 kronor lön och 1,700 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kommer fri bostad eller ersättning därför;

ordinarie ämneslärarinna vid allmänt läroverk 2,800 kronor, därav 1,800 kronor lön och 1,000 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma tre ålderstillägg till lönen, vart och ett å 300 kronor;

extra och vikarierande kvinnlig ämneslärare vid allmänt läroverk arvode av 3,000 kronor, därest lärarinnan avlagt de examina och prov, som erfordras för behörighet till adjunktstjänst vid allmänt läroverk, eljest 2,600 kronor, för år räknat;

vikarierande ämneslärarinna vid samläroverk och högre flickläroverk arvode av 3,000 kronor, därest hon avlagt de examina och prov, som erfordras för behörighet till adjunktstjänst vid allmänt läroverk, arvode av 2,600 kronor, därest hon avlagt de examina och prov, som erfordras för behörighet till ämneslärarinnebefattning vid dylika skolor, eljest 2,400 kronor, för år räknat;

kvinnlig gymnastiklärare vid samrealskola lön å 1,300 kronor i första, 1,456 kronor i andra, 1,612 kronor i tredje och 1,768 kronor i fjärde avlöningsgraden, med en maxi-
miavlönning av 4,352 kronor för 32 timmars tjänstgöring i veckan (jfr kungörelse den 16 oktober 1925, nr 421);

kvinnlig musiklärare vid högre allmänt läroverk lön å 1,575 kronor i första, 1,755 kronor i andra, 1,935 kronor i tredje och 2,115 kronor i fjärde avlöningsgraden med en
maximiavlönning av 2,538 kronor för 18 timmars tjänstgö-
ring i veckan;

att ordinarie kvinnlig gymnastiklärare vid samrealskola
skall vara skyldig att för den fastställda lönen tjänstgöra
13 veckotimmar;

att övningslärare skall för varje veckotimme utöver den
mot den ordinarie lönen svarande undervisningstiden åtnjuta
ersättning;

kvinnlig lärare i musik vid högre allmänt läroverk med
105 kronor i första, 117 kronor i andra, 129 kronor i tredje
och 141 kronor i fjärde avlöningsgraden;

kvinnlig lärare i gymnastik vid samrealskola med 100
kronor i första, 112 kronor i andra, 124 kronor i tredje
och 136 kronor i fjärde avlöningsgraden;

samt att pensionsunderlaget skall vara

för kvinnlig rektor vid högre allmänt läroverk 4,600 kronor,
för kvinnlig rektor vid realskola 4,000 kronor;

dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar
i gällande bestämmelser angående löne- och pensionsreg-
lering för lärarpersonalen vid de allmänna läroverken, som
må föranledas av mitt nu framställda förslag.

3:o.

Ang. antalet
manliga och
kvinnliga
lärarbefatt-
ningar vid
samläroverk.

Då jag den 4 januari 1928 för Kungl. Maj:t anmälde de frågor, som till-
hörde regleringen för budgetåret 1928—1929 av utgifterna under riksstatens
åttonde huvudtitel, omnämnde jag i samband med behandlingen av frågan
om anslag till arvoden åt extra och vikarierande ämneslärare (se statsverks-
propositionen, bilagan Åttonde huvudtiteln, punkten 139) den minskning i
de extra ordinarie lärarnas befordringsmöjligheter, som komme att föranledas
av den nya läroverksorganisationens genomförande. Jag framhöll därvid,
att den försämring i avseende på befordringsmöjligheterna, som vore att
vänta, komme att särskilt göra sig gällande i fråga om de manliga extra
ordinarie lärarna samt att orsaken härtill vore den, att genom riksdagens
beslut om inrättande av ett ökat antal ämneslärarinnebefattningar vid de

allmänna läroverken ett betydande antal tjänstebefattningar förbehållits kvinnor. Jag uttalade vidare, att det syntes mig påkallat att upptaga denna fråga till övervägande i syfte att vinna en för de manliga extra ordinarie lärarna fördelaktigare lösning. Sedan jag vidare meddelat, att till ecklesiastikdepartementet inkommit vissa framställningar i berörda syfte, däribland en från skolöverstyrelsen, yttrade jag bland annat följande:

Överstyrelsens framställning har emellertid inkommit vid en så sen tidpunkt, att jag i detta sammanhang icke är i tillfälle att närmare redogöra för densamma eller lägga den till grund för något mera detaljerat förslag. Detta kan alltså ske först senare, vilket så mycket lättare låter sig göra, som en jämkning i avseende på den förut omnämnda proportionen mellan antalet åt kvinnor förbehållna tjänster och antalet för män såväl som kvinnor öppna lärarbefattningar icke synes inverka på det för budgetåret 1928—1929 beräknade anslagsbehovet i fråga om de allmänna läroverken. Under sådana omständigheter ärnar jag, efter ytterligare övervägande av förevarande fråga, senare underställa Kungl. Maj:ts prövning det förslag i berörda hänseende, som förhållandena kunna komma att påkalla.

Efter det ärendet numera inom ecklesiastikdepartementet undergått ytterligare beredning, anhåller jag att ånyo få anmäla detsamma.

Då skolöverstyrelsens omförmälda framställning, vilken innehålles i en till Kungl. Maj:t ställd, den 12 december 1927 dagtecknad skrivelse, synes mig innehålla flera synpunkter, vilka för frågans bedömande äro av stort intresse, har jag ansett mig böra återgiva densamma i obeskuret skick.

Inledningsvis lämnar *skolöverstyrelsen* följande historik:

Genom beslut av 1904 års riksdag bestämdes, att vid samskola skulle anställas, förutom rektor, tre adjunkter och övningslärarpersonal, en första lärarinna och två ämneslärarinnor. Då gymnastikläraren alltid skulle vara manlig och undervisningen i kvinnligt handarbete alltid sköttes av lärarinna samt tecknings- och musiklärarbefattningarna kunde innehavas både av män och kvinnor, utgjordes sålunda lärarpersonalen vid samskola av minst 5 och högst 7 män samt av minst 4 och högst 6 kvinnor. Från början voro sålunda vid samskolorna lärarplatserna i det närmaste lika fördelade mellan manliga och kvinnliga innehavare. Genom beslut av 1918 års riksdag skedde i förevarande avseende den väsentliga förändringen, att vid samskolor rektors- och adjunktstjänsterna samt gymnastiklärartjänsten blevo öppna för kvinnliga sökande. Vid samskola, där dock i regel minst halva antalet lärjungar utgöres av gossar, kunde således samtliga lärartjänster innehavas av kvinnor, och under alla förhållanden skulle minst 3 lärartjänster beklädas av kvinnor. Genom detta beslut kommo sålunda förhållandena vid samskolorna att ordnas annorlunda än vid de kommunala mellanskolorna, vid vilka minst en lärartjänst skall besättas med manlig innehavare vid skola, där gossar undervisas.

På grund av dessa genom 1918 års riksdags beslut ändrade förhållanden ingick skolöverstyrelsen den 31 augusti 1920 till Kungl. Maj:t med anhållan, att förhållandet mellan de manliga och kvinnliga lärarkrafterna vid samskolorna måtte regleras och att den jämvikt, som i detta avseende före-

funnits och som befunnits välgörande för undervisningen, måtte till viss grad tryggas. Enligt överstyrelsens förslag borde detta ske därigenom, att en av lärarinnebefattningarna ombildades till adjunktstjänst och sålunda även skulle kunna innehavas av manlig lärare. Överstyrelsen ansåg visserligen, att båda ämneslärarinnebefattningarna lämpligen borde ombildas till adjunktstjänster, men ansåg sig dock ej redan då kunna taga steget fullt ut utan föreslog denna förändring endast för en tjänst vid varje samskola.

Kungl. Maj:t upptog detta överstyrelsens förslag i proposition till 1921 års riksdag och föreslog riksdagen medgiva, att en ämneslärarinnebefattning vid en var av statens samskolor måtte vid dåvarande innehavares avgång från tjänsten ombildas till adjunktstjänst. Detta blev även riksdagens beslut.

Följande riksdagar ha likaledes i överensstämmelse med detta av 1921 års riksdag fattade beslut beviljat medel för en sådan ombildning, i den mån den möjliggjorts genom avgång av ämneslärarinna.

Härefter erinrar överstyrelsen om vad i denna fråga förekom vid 1927 års riksdag:

I Kungl. Maj:ts proposition nr 116 till 1927 års riksdag har vederbörande departementschef framhållit önskvärdheten av att garanti skapades för att vid skola, där flickor undervisas, alltid funnes ett antal kvinnliga lärare. Departementschefen omnämner även, att enligt den av 1904 års riksdag beslutade organisationen skola vid en statssamskola normalt finnas, utom rektor, 6 ordinarie ämneslärartjänster, därav 3 adjunkture och 3 ämneslärarinnebefattningar, samt att förändring i detta talförhållande senare inträffat därigenom, att vid en var av statens samskolor en ämneslärarinnetjänst, i mån av innehavares avgång från tjänsten, förändrats till adjunktstjänst. Efter slutligt genomförande av denna förändring skulle alltså vid varje nuvarande samskola finnas, utom rektor, 2 ämneslärarinnebefattningar och 4 adjunkture, d. v. s. antalet ämneslärarinnebefattningar skulle förhålla sig till hela antalet ordinarie ämneslärare, utom rektor, såsom 2 till 6.

Departementschefen uttalar såsom sin mening, att vid de läroverk, som enligt av honom framlagd plan skulle uppstå dels genom omorganisation i viss omfattning av realskolan vid de allmänna läroverken, dels ock genom statens övertagande av ett antal kommunala mellanskolor, kvinnliga lärare borde finnas anställda till ett antal, som ungefär är proportionellt till det vid samskolorna förefintliga eller 2 av 5, vid läroverk med större antal lärare 4 av 10, dock minst 2 lärarinnor vid varje skola.

Detta departementschefens uttalande avser de samrealskolor, som enligt Kungl. Maj:ts proposition borde upprättas dels genom ombildning av de nuvarande samskolorna och vissa kommunala mellanskolor dels genom ombildning av realskolorna i vissa smärre samhällen. Beträffande de större skolor — realskolor och högre allmänna läroverk — i vilka enligt propositionen flickor skulle på vissa villkor kunna vinna inträde, uttalar departementschefen, att samma åtgärd i fråga om inrättandet av ämneslärarinnebefattningar borde vidtagas, men anser dock, att detta av flera skäl borde tills vidare anstå.

Riksdagen anslöt sig även till detta Kungl. Maj:ts förslag och uttalar sig således för att kvinnliga lärare böra vid de föreslagna samrealskolorna finnas anställda till ett antal, som ungefär vore proportionellt till det nu vid sam-

skolorna förefintliga eller 2 av 5, vid läroverk med större antal lärare 4 av 10.

Skolöverstyrelsen meddelar vidare, att överstyrelsen vid upprättandet av de planer rörande behovet av ämneslärare av olika kategorier, som åtföljde överstyrelsens skrivelse den 21 november 1927 med utredning angående lärarbehovet vid de allmänna läroverken under tiden för omorganisationens genomförande, ansett sig skyldig utgå ifrån att det slutliga antalet lärare av olika kategorier borde i varje särskilt fall överensstämma med de uppgifter, som legat till grund för de i riksdagsskrivelsen nr 262 angående omorganisation av det högre skolväsendet m. m. anförda slutsummorna rörande antalet lärare. Överstyrelsen har emellertid observerat, att i dessa uppgifter antalet ämneslärarinnor satts avsevärt högre, än man på grund av såväl vederbörande departementschefs förslag och formuleringen av 1927 års riksdags beslut som det förut omnämnda beslutet av 1921 års riksdag haft anledning förmoda. Härom yttrar överstyrelsen:

Såväl enligt departementschefens förslag som enligt 1927 års riksdags beslut avser anställandet av visst antal kvinnliga lärare endast de föreslagna *samrealskolorna*, varjämte riksdagens uttalande, att detta antal borde vara proportionellt till det nu vid samskolorna förefintliga, ger vid handen, att den av 1921 års riksdag beslutade proportionen, d. v. s. 2 av 6, utom rektor, ansetts beträffande de ordinarie lärarna vara den normala, ehuru proportionen av riksdagen fastställd till 2 av 5.

En undersökning av de siffror, som legat till grund för riksdagens beräkningar, visar emellertid, att den av Kungl. Maj:t föreslagna och av riksdagen godtagna proportionen mellan manliga och kvinnliga lärare vid uträkningen av det antal lärare av olika kategorier, som borde komma på varje läroverk, fått en tillämpning, som näppeligen torde ha varit av riksdagen avsedd. Enligt överstyrelsens mening borde, under förutsättning att samtliga lärare äro ordinarie, antalet ämneslärarinnebefattningar vid en proportion av 2 av 5 så beräknas,

att vid samrealskolor med	4	avdelningar	inrättas	2	ämneslärarinnebefattningar
» » »	»	5	»	»	2
» » »	»	6	»	»	2
» » »	»	7	»	»	2
» » »	»	8	»	»	3
» » »	»	9	»	»	3
» » »	»	10	»	»	4
» » »	»	11	»	»	4
» » »	»	12	»	»	5
» » »	»	13	»	»	5
» » »	»	14	»	»	6
» » »	»	15	»	»	6

För exempelvis samrealskolorna i Mariestad och Örnsköldsvik, som skola ha vardera 9 klassavdelningar, ha emellertid i riksdagens beräkningar upptagits 8 ordinarie lärare, varav 4 ämneslärarinnor. Den proportion, som här tillämpats, har sålunda varit icke 2 av 5 utan 2 av 4.

En granskning av motsvarande siffror för den stora grupp av läroverk,

som bildas av de *högre samläroverken*, ger liknande resultat, ehuru i avsevärt större omfattning. Under det att riksdagen i överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag uttryckligen sagt, att ämneslärarinorna böra i den ovannämnda proportionen anställas vid *realskolorna*, synas vid uträkningen av antalet ämneslärarinnebefattningar vid de olika läroverken beräkningen av antalet ordinarie lärare ej ha begränsats till realskolan utan även kommit att omfatta lärare med gymnasietjänstgöring. Så ha de högre läroverken i Strängnäs, Eksjö, Växjö, Visby, Ystad, Landskrona, Vänersborg, Skara, Skövde, Hudiksvall, Härnösand, Umeå och Luleå, som skola ha endast 8 avdelningar i realskolan och således enligt proportionen 2 av 5 böra tilldelas 3 ämneslärarinnebefattningar, erhållit 4 sådana. Ett av dem nämligen läroverket i Skara har till och med fått 5. De högre samläroverken i Södertälje, Nyköping, Eskilstuna och Falun, vilka skola ha 9 avdelningar i realskolan och således äro i samma ställning som samrealskolorna i Mariestad och Örnsköldsvik, ha liksom dessa fått 4 ämneslärarinnebefattningar, d. v. s. enligt överstyrelsens mening en sådan befattning för mycket, och läroverket i Kristianstad, som ävenså skall ha 9 avdelningar i realskolan, har fått 5 sådana befattningar, d. v. s. två för mycket.

Undersökningen visar således, att om den av riksdagen beslutade proportionen mellan manliga och kvinnliga lärare hade bestämts för varje samläroverk för sig med hänsyn till det antal ordinarie ämneslärartjänster, som på grund av antalet undervisningsavdelningar i samrealskolan tilldelats läroverket, hade för nu ifrågakvarande skolor antalet ämneslärarinor blivit avsevärt mindre — 3 mindre för samrealskolorna och 20 mindre för de högre samläroverken — än vad i de ovannämnda beräkningarna upptagits. I de mindre samrealskolorna, som ha endast 4 klassavdelningar, har proportionen tack vare principen att minst 2 lärare skola vara kvinnor kommit att genomgående bli 2 av 4.

Beträffande de *samrealskolor*, som *uppkomma genom ombildning av kommunala mellanskolor*, gälla i stort sett samma förhållanden, ehuru här proportionen blivit i ännu högre grad förskjuten till ämneslärarinornas förmån. Såsom av en jämförelse mellan de i nämnda beräkningar för dessa skolor upptagna siffrorna — 130 adjunktstjänster mot 128 ämneslärarinnebefattningar — synes framgå, har proportionen 2 av 5 tillämpats blott i ett enda fall. I stället synes proportionen 2 av 4 vid uträkningen av antalet lärare av olika kategorier ha tillämpats ej blott i de mindre skolor, som ha endast 4 avdelningar, utan även i de större skolor, som skola ha 7 eller 8 avdelningar.

De manliga lärarkrafterna ha emellertid vid dessa uträkningar missgynnats även i ett annat avseende, i det att i de fall, då vid en skola ansetts behöfligt att utom de ordinarie lärarna anställa även extra ordinarie lärarkrafter, dessa alltid beräknats skola inträda i stället för de manliga lärarna. Vid exempelvis det högre samläroverket i Skara, där antalet avdelningar i realskolan är 8 och antalet ämneslärarinor således borde vara 3, har beräknats följande läraruppsättning: 8 lektorer, 10 adjunkter, 5 ämneslärarinor och 2 extralärare. Härvid är att märka, att ämneslärarinornas antal icke blott beräknats alldeles för högt, utan att man vid dessa beräkningar dessutom utgått ifrån att det behöfliga antalet extralärare skall inträda i stället för motsvarande antal av de ordinarie adjunkter eller lektorer, som eljest skulle behövas för undervisningen på realskola eller gymnasium. Ej i något fall synes man ha utgått från att extraläraren skulle ersätta en äm-

neslärarinna. Dock måste framhållas, att även lärarinna med blott ämneslärarinnekompetens bör bliva förordnad såsom extralärare, om hon före sitt ordinarieblivande skall kunna förvärva kändedom om arbetet vid läroverken.

I anslutning till vad sålunda anförts yttrar överstyrelsen, att i riksdagens kostnadsberäkning proportionen 2 av 5 för kvinnliga lärare fått en tillämpning, som icke blott icke står i överensstämmelse med riksdagens beslut utan även måste inge synnerligen allvarliga farhågor beträffande de nyinrättade skolformernas förmåga att på ett tillfredsställande sätt fylla sin uppgift.

Överstyrelsen erinrar, att i dess förutnämnda skrivelse den 31 augusti 1920 framhållits, att lärarkompetensen vid samskolorna genom den föreslagna åtgärden att ändra en ämneslärarinnetjänst vid var och en av statens samskolor till adjunktstjänst skulle komma att stärkas och att samskolorna därigenom skulle komma att höjas och dessa skolor bliva mera jämnställda med realskolorna, vilket särskilt i fråga om vissa ämnesgrupper ansåges i hög grad önskvärt. Genom den tillämpning, som riksdagens beslut erhållit i de meromnämnda kostnadsberäkningarna, har emellertid den kategori av lärare, som av överstyrelsen i nämnda skrivelse anses stå tillbaka för lärarna vid realskolorna, kommit att beräknas även för gymnasier.

Uppenbart är, att en sådan beräkning måste vålla stora svårigheter för undervisningens planläggning vid de högre samläroverken, då ju den utbildning, som meddelas vid högre lärarinneseminariet, ingalunda är avsedd att utbilda gymnasielärare. Det antal lektorer, som tilldelats de högre läroverken, är ej tillräckligt, för att undervisningen på gymnasiet skall kunna i sin helhet ombesörjas av dessa lärare. Undervisningen på gymnasiet och de åldersstadier av lyceum och realskolan, som motsvara det nuvarande gymnasiet, måste även efter omorganisationens genomförande i mycket stor utsträckning bestridas genom adjunkter, vilkas tjänstgöring förlägges helt eller delvis till gymnasiet. I och med att antalet av de samskolelärare ökas, som inneha den lägsta kompetensen — i detta fall ämneslärarinnorna — och således antalet adjunkskbehöriga lärare minskas, måste ökade svårigheter uppstå att erhålla för gymnasieundervisningen lämpliga lärare och bevara den för ett gott resultat vinnande nödvändiga kontinuiteten i undervisningen.

Under sådana förhållanden anser överstyrelsen, som beträffande realskolan hänvisar till sitt förut återgivna uttalande i skrivelse den 31 augusti 1920, det ofrånkomligt att påyrka vidtagandet av sådana åtgärder, att antalet ämneslärarinnebefattningar vid samläroverken bestämmas för varje läroverk med hänsyn blott till det antal ordinarie ämneslärartjänster, som på grund av antalet undervisningsavdelningar i realskolan tilldelats läroverket. Beträffande de åtgärder, som sålunda borde vidtagas, anför överstyrelsen:

I sin skrivelse den 31 augusti 1920 har överstyrelsen framhållit, huru vid de nuvarande samskolorna samtliga lärartjänster kunna innehavas av lärarinnor. Då på grund av bestämmelserna om kvinnas rätt att söka och inneha lärartjänster vid de allmänna läroverken den möjligheten är utesluten att, såsom för de kommunala mellanskolor, där även gossar undervisas, stadga, att minst en lärartjänst skall besättas med manlig innehavare, ansåg över-

styrelsen, att två, till att börja med en, av de tre ämneslärarinnetjänsterna vid samskolorna borde ombildas till adjunktstjänster. Sannolikheten för att samtliga lärare komma att vara kvinnor, är givetvis mycket större vid de blivande 4-klassiga samrealskolorna med deras blott fyra ordinarie ämneslärartjänster än vid de nuvarande 6-klassiga samskolorna med deras sex ordinarie ämneslärare, varför det måste anses i ännu högre grad angeläget, att detta överstyrelsens yrkande skall komma till tillämpning på dessa 4-klassiga skolor. Under sådana förhållanden synes det överstyrelsen angeläget, att med bibehållande av den principen, att tills vidare två ordinarie befattningar skola förbehållas kvinnor, sådana kompletterande bestämmelser måtte utfärdas, att, i den mån detta låter sig göra, två eller åtminstone en ordinarie tjänst kunde påräknas för manlig lärare. Detta skulle med stor sannolikhet kunna förverkligas, om för dessa mindre samrealskolor med endast fyra ordinarie lärare bleve stadgat, att vid dessa läroverk ingen ämneslärarinnebefattning behövde tillsättas, när redan vid skolan två ordinarie ämneslärarbefattningar erhållit kvinnliga innehavare. De tjänster, som då bleve lediga, skulle alltså ledigförklararas såsom adjunktstjänster. Genom en sådan bestämmelse erhöles visserligen ingen garanti, för att ej samtliga lärartjänster komme att innehavas av kvinnor, men skulle möjligheten av att vid dessa skolor erhålla även manlig lärare bliva avsevärt större.

Sedan riksdagen beslutat, att ämneslärarinna med behörighet som adjunkt skall åtnjuta avlöningsförmåner enligt samma grunder, som gälla för kvinnlig adjunkt, böra i staten för en samrealskola med fyra klassavdelningar upptagas två manliga och två kvinnliga adjunktstjänster, varför ej heller ur budgetteknisk synpunkt några svårigheter för en bestämmelse som den ovan föreslagna kunna anses föreligga. I denna stat komme givetvis besparing att uppkomma dels därigenom, att adjunktstjänsterna kunna innehavas av kvinnor, dels ock därigenom, att ämneslärarinnebefattningarna kunna innehavas av lärarinnor utan adjunktsbehörighet.

Såsom av ovanstående framgår, har 1921 års riksdag på goda grunder ändrat proportionen mellan ordinarie kvinnliga och manliga ämneslärare till två av sex, utom rektor, eller, om rektor medräknas, två av sju, d. v. s. två mot fem, vilken proportion av 1927 års riksdag ändrats till två av fem d. v. s. två mot tre. Då emellertid ej på något ställe vare sig i Kungl. Maj:ts proposition eller i riksdagens skrivelse något motiv anföres till stöd för en sådan ändring av 1921 års riksdagsbeslut, och ej heller på något ställe något direkt ändringsförslag eller ändringsbeslut förefinnes och då i dess ställe såväl i propositionen som i riksdagsskrivelsen uttryckligen säges, att proportionen bör vara ungefär densamma som den vid samskolorna förefintliga, kan överstyrelsen ej annat än förmoda, att riksdagen avsett att bibehålla den av 1921 års riksdag beslutade proportionen. ehuru beslutet nu formulerats på ett sätt, som kommit att medföra av riksdagen näppeligen avsedda konsekvenser.

Enligt vad redan av det anförda framgår, vidhåller överstyrelsen till alla delar sin i förutnämnda skrivelse den 31 augusti 1920 framlagda åsikt beträffande den lämpliga proportionen mellan ämneslärarinnebefattningarna och de ämneslärartjänster, vilka stå öppna för såväl manliga som kvinnliga innehavare, samt anser för den skull det vara synnerligen angeläget att 1927 års riksdagsbeslut erhåller en annan och med riksdagens uttalanden bättre förenlig utformning. En ändring däri till överensstämmelse med 1921 års riksdags beslut skulle — med vidhållande av principen att minst

två kvinnliga ämneslärare alltid böra finnas vid samläroverk — hava till innebörd, att ämneslärarinnebefattningarnas antal komme att bliva följande: vid högre samläroverk 70, vid samrealskolor med såväl 4- som 5-årig linje 35, vid samrealskolor med enkel linje 22 och vid förutvarande kommunala mellanskolor 109 eller sammanlagt 236, varav 127 vid de gamla läroverken, allt under förutsättning att antalet lärarinnor uträknas för varje läroverk för sig. Överstyrelsen har vid dessa uträkningar utgått ifrån att antalet ämneslärarinnebefattningar, under förutsättning att samtliga lärare äro ordinarie, bör beräknas i förhållande till antalet klassavdelningar i realskolan, så att det bör inrättas:

vid samläroverk med	4	avdelningar i realskolan	2	ämneslärarinnebefattningar
»	»	»	5	»
»	»	»	6	»
»	»	»	7	»
»	»	»	8	»
»	»	»	9	»
»	»	»	10	»
»	»	»	11	»
»	»	»	12	»
»	»	»	13	»
»	»	»	14	»
»	»	»	15	»

En sådan ändring, varigenom antalet ämneslärarinnebefattningar och adjunktstjänster komme att i förhållande till de av riksdagen gjorda beräkningarna minskas, respektive ökas, med 84, komme att höja kompetensen hos samläroverkens lärare och enligt överstyrelsens mening avsevärt förbättra utsikterna till ett gott arbetsresultat i den omorganiserade skolan samt dessutom kraftigt bidra till att minska de svårigheter, vilka omorganisationens genomförande måste medföra för de manliga extralärarna och den manliga ungdom, som för närvarande vid universiteten utbildar sig för lärarkallet. Den ökning av reservationsanslaget, som en sådan ändring skulle vid fullt genomförd omorganisation medföra, torde, eftersom adjunkskbehörig ämneslärarinna skall åtnjuta löneförmåner såsom för kvinnlig adjunkt, kunna beräknas till $84 \times (4,300 - 3,600) = 58,800$ kronor.

Under hänvisning till det sålunda anförda har överstyrelsen anhållit, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga sådana åtgärder, att det bestämmes:

1. att vid samrealskola med högst 6 ordinarie ämneslärare skola inrättas två ämneslärarinnebefattningar,

2. att vid samrealskola med mer än 6 ordinarie ämneslärare skall inrättas en ämneslärarinnebefattning för varje fullt tretal ordinarie ämneslärare, rektor oräknad,

3. att vid högre samläroverk skola inrättas ämneslärarinnebefattningar till ett antal icke överstigande det högsta, som enligt punkt 2 kan förekomma vid en samrealskola med samma antal klassavdelningar som i läroverkets realskola,

4. att vid samrealskola, där endast fyra ordinarie ämneslärartjänster finnas inrättade, ledig ämneslärartjänst skall ledigförklaras såsom adjunksk-

tjänst, när vid skolan två eller flera ordinarie kvinnliga ämneslärare finnas anställda, i annat fall såsom ämneslärarinnebefattning.

Förutom den framställning från skolöverstyrelsen, för vilken jag nu redogjort, hava, såsom förut antytts, flera andra framställningar i ämnet inkommit till ecklesiastikdepartementet. Sålunda har *studentkåren vid universitetet i Lund* i en till Kungl. Maj:t ställd skrivelse uttalat önskemålet om åvägabringande av jämställighet och fri konkurrens mellan män och kvinnor om alla lärarplatser vid samtliga de allmänna läroverken, denna princip modifierad i så måtto, att vid skola, där gossar undervisades, minst en manlig ordinarie ämneslärare, och vid skola, där flickor undervisades, minst en kvinnlig dylik lärare skulle finnas. Därjämte har i skrivelsen gjorts gällande, *dels* att för behörighet till ämneslärartjänster vid de allmänna läroverken borde principiellt fordras vederbörlig akademisk examen jämte provår, dock att under den närmaste övergångstiden skälig hänsyn borde tagas till den lärarpersonal, som genom omorganisationen bleve övertalig, *dels ock* att under alla förhållanden reformens genomförande borde verkställas så, att inga mera genomgripande förskjutningar i ena eller andra riktningen alltför plötsligt uppkomme.

Enahanda önskemål har framställts av *studentkårerna vid universitetet i Uppsala och vid Göteborgs högskola*.

Skolöverstyrelsen, som den 18 januari 1928 avgivit utlåtande över omnämnda från akademiskt håll framställda önskemål, har, med förklarande att överstyrelsen rent principiellt delade den mening, åt vilken sökandena givit uttryck, dock ansett sig för närvarande icke böra tillstyrka någon åtgärd utöver dem, som överstyrelsen i sin skrivelse den 12 december 1927 föreslagit.

Vidare har *centralstyrelsen för Sveriges extraläraryörening* anhållit om vidtagande av de åtgärder, som kunde befinnas erforderliga för en ändring av den nu bestämda proportionen mellan ämneslärarinnetjänster och adjunktstjänster vid de blivande samrealskolorna till proportionen 2 av 7.

Läraraspiranternas förening har såsom sin mening framhållit:

1) att ur pedagogisk synpunkt en, men ej mer än en lärartjänst vid samrealskolan skall förbehållas kvinnlig lärare;

2) att samrealskolornas behov av kvinnliga lärarkrafter bör kunna täckas genom adjunktskompetenta lärarinnor och särskilt meriterade flickskolelärarinnor, vilka vid omorganisationens genomförande bleve entledigade från sina befattningar;

3) att de nu vid vissa icke statliga skolor anställda seminarieutbildade lärarinnornas försörjning inom statstjänst säkerställes genom särskild överflyttning och ej bör värnas med bestämmelsen om viss proportion mellan kvinnliga och manliga lärare vid statens samrealskolor;

4) att den besparing på löner, som inrättandet av ämneslärarinnebefatt-

ningar kan giva statsverket, inom en ej avlägsen framtid torde upphöra och sålunda ej kan giva anledning att bibehålla proportionsbestämmelser.

I anslutning härtill har nämnda förening hemställt om vidtagande av sådana åtgärder, att bestämmelsen om viss proportion mellan kvinnliga och manliga lärare vid statens samrealskolor modifierades därhän, att vid varje dylik skola minst en tjänst skulle vara besatt med kvinnlig innehavare.

Läroverkskollegiet vid högre allmänna läroverket i Jönköping har under framhållande av de manliga extralärarnas redan förut ogynnsamma befordringsförhållanden och den ytterligare försämring i deras ställning, som komme att bliva en följd av den beslutade omorganisationen av skolväsendet, uttalat sin förhoppning att den fastställda proportionen mellan manliga och kvinnliga lärare vid samskolorna måtte underkastas revision och att tillsättandet av de nya ämneslärarinnetjänsterna måtte uppskjutas.

Läroverkslärarnas riksförbund har i huvudsak anslutit sig till det av skolöverstyrelsen framlagda förslaget men i vissa avseenden påyrkat längre gående åtgärder.

Slutligen har *akademiskt bildade kvinnors förening* i sammanhang med framställandet av vissa önskemål beträffande en kommande lönerreglering för lärarkåren uttalat sig för ett övervägande av möjligheten att med borttagande av de särskilt för kvinnor avsedda befattningarna på annat sätt skapa garanti för att vid skolor, där flickor undervisades, ett visst minimi-antal kvinnliga lärare, vid skolor, där gossar undervisades, ett visst minimi-antal manliga lärare vunne anställning.

Enligt en å sid. 174 i 1927 års riksdags skrivelse nr 262 införd över-
siktstabell skulle, efter det den beslutade omorganisationen av det högre
skolväsendet blivit tillfullo genomförd, antalet adjunkter vid de allmänna
läroverken utgöra 918 och antalet ämneslärarinnor vid samma läroverk 320. Departement-
entschefen.
Jag har redan under punkten 139 i åttonde huvudtiteln av årets statsverks-
proposition givit uttryck åt min uppfattning, att den sålunda angivna pro-
portionen borde förändras i en för de manliga lärarna mera gynnsam riktning.
För en sådan förändring tala ej blott hänsyn till den manliga extralärarkårens
befordringsförhållanden utan, på sätt skolöverstyrelsen framhållit, jämväl
viktiga pedagogiska skäl. Beträffande sättet för frågans lösning har skol-
överstyrelsen framlagt ett förslag, enligt vilket antalet ämneslärarinnebefatt-
ningar och antalet adjunktstjänster komme att i förhållande till de av riks-
dagen gjorda beräkningarna minskas respektive ökas med 84. Det är möj-
ligt, att med detta förslag, i fråga om vars närmare innebörd jag hänvisar
till den förut lämnade redogörelsen, anvisats den väg, efter vilken frågans
slutliga lösning bör sökas. Enligt min mening bör emellertid frågan om den
slutliga proportionen mellan antalet manliga och antalet kvinnliga lärare tills
vidare hållas öppen, i avvaktan på de erfarenheter som kunna vinnas vid de
nyorganiserade samläroverken. Under tiden torde det böra ankomma på Kungl.

Maj:t att efter prövning i varje särskilt fall bestämma, huruvida för real-skolestadiet avsedd ordinarie ämneslärarbefattning vid samläroverk skall ledigförklaras såsom adjunksbefattning och följaktligen stå öppen för såväl manliga som kvinnliga sökande eller om den skall förbehållas åt kvinnor och således hava karaktär av ämneslärarinnebefattning. Vid avgörandet av dylika frågor bör givetvis tillses, att under alla omständigheter tillgång till minst en ordinarie kvinnlig lärarkraft beredes varje läroverk, som är avsett även för flickor. Genom en dylik anordning skulle en smidig anpassning efter de vid varje läroverk rådande särskilda förhållandena möjliggöras, varjämte densamma skulle vara ägnad att främja den av riksdagen förordade »mjuka övergången» till den nya organisationen.

Den av mig nu föreslagna provisoriska lösningen av den föreliggande frågan förutsätter, att proportionen mellan antalet manliga och antalet kvinnliga lärare vid de allmänna läroverken kan komma att bli en annan än den, för vilken 1927 års riksdag uttalat sig. I fråga om budgetåret 1928—1929 torde visserligen, som förut omnämnts, en dylik ökning av antalet lärarplatser, som skola vara tillgängliga för såväl manliga som kvinnliga sökande, icke inverka på anslagsbehovet för de allmänna läroverken. I samma mån som manliga lärare utnämnas till innehavare av sådana lärarbefattningar vid samläroverk, som med tillämpning av de utav riksdagen godtagna grunderna kunna anses vara förbehållna kvinnor, kommer emellertid en ökning av utgifterna för lärarlöner vid dessa läroverk att föranledas. Med hänsyn härtill bör ärendet underställas riksdagen.

Under återopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att tills vidare, då för real-skolestadiet avsedd ordinarie ämneslärarbefattning vid samläroverk skall tillsättas, besluta, huruvida befattningen skall kungöras ledig såsom adjunksbefattning eller ämneslärarinnebefattning.

4:o.

Avlöningsförmåner för vissa lärare, som överflyttas från kommunalt gymnasium till allmänt läroverk.

Sedan Kungl. Maj:t genom cirkulär den 18 juni 1927 angående omorganisation av det högre skolväsendet m. m. anbefallt skolöverstyrelsen att verkställa utredning i fråga om de avlöningsförmåner, som må bära tillkomma lärare, vilken i samband med förstatligande av kommunalt gymnasium eller gymnasielinje överflyttas till tjänstgöring vid vederbörande läroverk, samt till Kungl. Maj:t inkomma med densamma jämte det förslag, vartill utredningen kunde föranleda, har *skolöverstyrelsen* i skrivelse den 19 oktober 1927 anfört huvudsakligen följande:

Anställandet av lärare m. m. vid de kommunala gymnasierna har, i den mån dessa inrättats, respektive utvidgats, reglerats genom bestämmelser,

som för de särskilda orterna fastställts genom kungl. brev. För exempelvis Skövde kommunala gymnasium stadgades genom kungl. brev den 16 juni 1906 bl. a., att undervisningen vid realskolan i Skövde finge utan kostnad för statsverket utsträckas under läsåret 1906—1907 till den omfattning, som vid rikets allmänna läroverk är föreskriven för realgymnasiets första ring, och under läsåren 1907—1911 till den omfattning, som vid dessa läroverk är eller varder föreskriven för realgymnasiets såväl första som andra ring; att överstyrelsen ägde att för detta ändamål förordna under läsåret 1906—1907 en extra ordinarie lektor och under de följande fyra läsåren två extra ordinarie lektorer jämte de timlärare, som dessutom kunde bliva erforderliga för undervisningens uppehållande i gymnasieringarna, samt att samtliga lärare skulle avlönas på kommunens bekostnad; att nämnda extra ordinarie lektorer, vilka borde hava avlagt filosofie licentiatexamen och genomgått stadgad provårskurs, därest icke överstyrelsen uti särskilda fall på grund av förekomna omständigheter härifrån medgäve undantag, skulle åtnjuta de förmåner i avseende å tjänstårsberäkning m. m., som skulle hava tillkommit dem, därest de varit på statens bekostnad anställda vid läroverket.

Därjämte föreskrev Kungl. Maj:t, att det såsom villkor härför skulle åligga staden bl. a. att bekosta avlöningen åt vardera av de extra ordinarie lektorerna med ett årligt arvode, som med 500 kronor överstege det arvodesbelopp, som enligt gällande eller framdeles givna bestämmelser tillkomme extra lärare vid rikets allmänna läroverk, o. s. v.

När sedermera undervisningen vid det kommunala gymnasiet i Skövde utsträcktes till att omfatta realgymnasiets samtliga fyra ringar fastställdes i kungl. brev den 16 juni 1911 samma och motsvarande bestämmelser, som ovan angivits, dock med vissa förändringar. Beträffande de extra ordinarie lektorerna bestämdes, att dessa, vilka, därest icke överstyrelsen uti särskilda fall på grund av förekomna omständigheter härifrån medgivit undantag, borde hava avlagt filosofie licentiatexamen och genomgått stadgad provårskurs, skulle åtnjuta de förmåner i avseende å tjänstårsberäkning m. m. (men ej pensionsberäkning), som vore tillförsäkrade extra ordinarie lärare vid rikets allmänna läroverk, och av kommunen avlönas med ett årligt arvode, som med 1,000 kronor överstege det arvodesbelopp, som enligt nu gällande eller framdeles givna bestämmelser tillkomme extra lärare vid rikets allmänna läroverk. I detta liksom i förutnämnda brev stadgas dessutom, att vederbörande kommun skulle vara skyldig att bekosta övriga av överstyrelsen för uppehållande av undervisningen vid realgymnasiet förordnade extra ordinarie lärares avlöning i enlighet med de bestämmelser, som vore eller kunde varda givna beträffande avlöning av extra ordinarie lärare vid de allmänna läroverken.

Även för senare upprättade kommunala gymnasier hava liknande bestämmelser av Kungl. Maj:t utfärdats.

De extra ordinarie lektorer, som för närvarande äro anställda vid de kommunala gymnasierna och vid dessa av överstyrelsen förordnas för högst ett år i sänder, äro sålunda genom respektive kungl. brev tillförsäkrade från vederbörande kommun ett årligt arvode, som med 1,000 kronor överstiger det arvodesbelopp, som enligt nu gällande eller framdeles givna bestämmelser tillkommer extra lärare vid rikets allmänna läroverk, samt dessutom att åtnjuta de förmåner i avseende å tjänstårsberäkning m. m. (men ej pensionsberäkning), som äro tillförsäkrade extra ordinarie lärare vid rikets allmänna läroverk. Dessa senare förmåner äro även tillförsäkrade de övriga

extra lärare med full tjänstgöring, som undervisa i det kommunala gymnasiet.

Av de extra ordinarie lektorerna vid de kommunala gymnasier, som skola förstatligas, hava vid vårterminens slut 1927 nio stycken innehaft sina befattningar i minst 5 år, en i 4 och tre i 3 år. Av dem, som varit förordnade i minst 5, respektive 3 år, äro två behöriga till lektorstjänst vid högre allmänt läroverk.

Riksdagen, som beslutat, att ordinarie lärare vid kommunal mellanskola, som skall ombildas till samrealskola, successivt skola överflyttas till stats-tjänst, synes ej ha fattat liknande beslut beträffande de kommunala gymnasiernas lärare. Det förefaller emellertid överstyrelsen rimligt, att vid dessa gymnasiers förstatligande viss hänsyn tages till dem av de extra ordinarie lektorerna, som vid förstatligandets början innehaft samma tjänst minst 8 terminer i en följd. Å andra sidan synes enligt överstyrelsens åsikt en dylik anordning ej böra få fördröja inrättandet av ordinarie lektorstjänster vid de nya statliga gymnasielinjerna. Överstyrelsen anser sig för den skall böra föreslå, att, så länge nu ifrågavarande extra ordinarie lektorer under övergångstiden såsom extra ordinarie lektorer eller såsom vikarier på lektorstjänsterna vid gymnasiet ha sin huvudsakliga undervisning förlagd till gymnasiet, vare sig undervisningen är förlagd till de kommunala eller de av staten övertagna ringarna, dessa lärare måtte tillförsäkras samma löneförmåner, som de enligt vederbörande kungl. brev erhållit i sin anställning vid det kommunala gymnasiet, d. v. s. ett årligt arvode, som med 1,000 kronor överstiger det arvodesbelopp, som tillkommer extra lärare vid rikets allmänna läroverk, samt att de från och med förstatligandets början såväl i fråga om tjänstårsberäkning m. m. som i fråga om lönetursrätt och pensionsrätt må åtnjuta de förmåner, som äro tillförsäkrade de extra ordinarie lärarna vid de allmänna läroverken. Avlöningen till dessa lärare borde liksom nu erläggas av kommunen och endast i den mån, som det successiva förstatligandet fortskrede, utgå av statsmedel.

Enligt överstyrelsens mening skulle dessa lärare, sedan ifrågavarande gymnasier, respektive gymnasielinjer helt övertagits av statsverket eller sedan lärarna eventuellt av annan anledning övergått till tjänstgöring vid annat läroverk, komma i åtnjutande av de fördelar, som av överstyrelsen i annat sammanhang föreslagits för de extra ordinarie lärarna vid de allmänna läroverken.

Under hänvisning till vad sålunda anförts har överstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga sådana åtgärder, att de extra ordinarie lektorer vid de kommunala gymnasier eller gymnasielinjerna i Eksjö, Eskilstuna, Hudiksvall, Skövde, Södertälje, Uddevalla och Ystad, vilka vid den tidpunkt, då dessa gymnasier börjat eller börja att successivt övertagas av statsverket, i denna sin egenskap tjänstgjort minst 8 terminer i en följd, må, till dess att gymnasiet i fråga är i sin helhet förstatligat, åtnjuta de förmåner i fråga om beräkning av tjänste- och lönetursår samt pensionsår m. m., som äro tillförsäkrade de extra ordinarie lärarna vid de allmänna läroverken, samt, i den mån deras avlöning övertages av statsverket, erhålla ett arvode, som med 1,000 kronor överstiger det arvodesbelopp, som för närvarande tillkommer extra lärare vid rikets allmänna läroverk.

Statskontoret har i utlåtande den 7 december 1927 instämt i vad skolöverstyrelsen anfört och hemställt.

I allt väsentligt kan jag ansluta mig till den uppfattning i förevarande fråga, som kommit till uttryck i skolöverstyrelsens oförmälda skrivelse. De med genomförandet av styrelsens förslag förenade kostnaderna torde kunna bestridas av de medel, som i händelse av bifall till Kungl. Maj:ts i årets statsverksproposition framställda förslag komma att för budgetåret 1928—1929 stå till Kungl. Maj:ts disposition till arvoden åt extra och vikarierande ämneslärare vid de allmänna läroverken. Då emellertid samma skäl, som tala för en framställning till riksdagen av nu ifrågasatt innebörd beträffande de extra ordinarie lektorerna vid de av skolöverstyrelsen angivna kommunala gymnasierna, kunna med samma styrka göras gällande för utverkande av motsvarande förmån för de extra ordinarie lektorerna vid det kommunala gymnasiet i Landskrona, vilket enligt 1927 års riksdags beslut skall successivt av statsverket övertagas från och med den 1 juli 1929, anser jag mig nu böra medtaga jämväl sistnämnda befattningshavare.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

medgiva, att de extra ordinarie lektorer vid de kommunala gymnasierna eller gymnasielinjerna i Eksjö, Eskilstuna, Hudiksvall, Landskrona, Skövde, Södertälje, Uddevalla och Ystad, vilka vid den tidpunkt, då dessa gymnasier börjat eller börja att successivt övertagas av statsverket, i denna sin egenskap tjänstgjort minst 8 terminer i en följd, må, så länge de såsom extra ordinarie lektorer eller vikarier å lektorstjänster hava sin huvudsakliga tjänstgöring förlagd till gymnasiet och till dess att gymnasiet i fråga är i sin helhet förstatligt, åtnjuta de förmåner i fråga om beräkning av tjänste- och lönetursår samt pensionsår m. m., som äro tillförsäkrade de extra ordinarie lärarna vid de allmänna läroverken, samt, i den mån deras avlöning övertages av statsverket, erhålla ett arvode, som med 1,000 kronor överstiger det arvodesbelopp, som tillkommer extra lärare vid rikets allmänna läroverk.

5:o.

I skrivelse den 2 juni 1927, nr 262, anmälde riksdagen, att riksdagen beslutit, att rektor vid samrealskola under ombildning från kommunal mellanskola skulle åtnjuta, förutom fri bostad eller ersättning därför, av statsmedel följande kontanta avlöningsförmåner för år räknat, nämligen under första läsåret av ombildningen 5,200 kronor, därav 3,800 kronor skulle utgöra lön och 1,400 kronor tjänstgöringspenningar, under andra läsåret 5,600 kronor, därav 4,000 kronor skulle utgöra lön och 1,600 kronor

Departement-
schefen.

Avlöning
åt kvinnlig
rektor vid
läroanstalt,
som står
under
ombildning
från kommu-
nal mellan-
skola till
samreal-
skola.

tjänstgöringspenningar, under tredje läsåret 6,000 kronor, därav 4,200 kronor skulle utgöra lön och 1,800 kronor tjänstgöringspenningar, samt från och med fjärde läsåret full avlöning såsom rektor vid realskola.

Av motiveringen i berörda skrivelse framgår, att med nämnda beslut avsetts manlig rektor vid dylik samrealskola. Bestämmelser angående avlöningen för kvinnlig rektor hava icke meddelats. Då emellertid författningens enlig möjlighet finnes att rektorsbefattning vid läroanstalt, som står under ombildning från kommunal mellanskola till samrealskola, kan komma att erhålla kvinnlig innehavare, torde frågan om kvinnlig rektors avlöning under tiden för läroanstaltens ombildning böra underställas riksdagen. Avlöningen torde böra, liksom för manlig rektor, utgå med successivt stigande belopp för att vid ombildningens slut nå det för kvinnlig rektor vid sam(-real)-skola bestämda beloppet. Jag har tänkt mig såsom lämpliga lönebelopp, fränsett bostadsförmåner, första året 4,100 kronor, andra året 4,400 kronor, tredje året 4,700 kronor och fjärde året 5,000 kronor, varav respektive 1,400, 1,500, 1,600 och 1,700 kronor tjänstgöringspenningar. Härtill böra givetvis liksom till manlig rektor komma tillfällig löneförbättring och dyrtidstillägg.

De ifrågasatta bestämmelserna torde böra erhålla en avfattning, analog med den, som i kungörelsen den 22 december 1927 (nr 496) förekommer beträffande avlöningsförmåner åt manlig rektor.

I enlighet med vad jag nu yttrat hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

besluta, att kvinnlig rektor vid läroanstalt, som står under ombildning från kommunal mellanskola till samrealskola, skall åtnjuta, förutom fri bostad eller ersättning därför, av statsmedel följande kontanta avlöningsförmåner för år räknat, nämligen: under första läsåret av ombildningen 4,100 kronor, därav 2,700 kronor skola utgöra lön och 1,400 kronor tjänstgöringspenningar, under andra läsåret 4,400 kronor, därav 2,900 kronor skola utgöra lön och 1,500 kronor tjänstgöringspenningar samt under tredje läsåret 4,700 kronor, därav 3,100 kronor skola utgöra lön och 1,600 kronor tjänstgöringspenningar.

6:o.

Rätt för vissa ämneslärarinnor vid allmänna läroverk att för åtnjutande av ålderstillägg tillgodoräkna sig tjänstgöring vid enskild läroanstalt.

I skrivelse den 2 juni 1927, nr 262, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av det högre skolväsendet m. m. jämte i ämnet väckta motioner, har riksdagen anhållit, att Kungl. Maj:t täcktes verkställa utredning i frågan om rätt för statsanställd lärare att för åtnjutande av ålderstillägg tillgodoräkna sig den tid, han må hava tjänstgjort som lärare vid statsunderstödd kommunal eller enskild läroanstalt, samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill sagda utredning må kunna giva anledning.

Sedan Kungl. Maj:t genom beslut den 18 juni 1927 anbefallt *skolöverstyrelsen* att till Kungl. Maj:t inkomma med utredning och förslag i berörda fråga, har överstyrelsen i skrivelse den 31 oktober 1927 anfört huvudsakligen följande:

I Kungl. Maj:ts proposition nr 116 till 1927 års riksdag har vederbörande departementschef framhållit, att de äldre ämneslärarinnorna vid de privatläroverk, som på grund av den av departementschefen förordade om- och nyorganisationen av läroverken på åtskilliga orter kunde komma att se sig nödsakade att avveckla sin verksamhet, borde, om de uppnått 50 år och före den 1 mars 1927 vunnit anställning med full tjänstgöring vid skolan, av staten erhålla såsom skäligt underhåll två tredjedelar av den avlöning, som de i enlighet med gällande bestämmelser uppbure vid tiden för anställningens upphörande. Beträffande övriga ämneslärarinnor vid nu ifrågasvarande skolor föreslår departementschefen, att de böra ha viss företrädesrätt vid besättande av ordinarie ämneslärarinnetjänst vid de allmänna läroverken, under förutsättning att de vid gossrealskolans ombildning till samrealskola under minst 5 år innehaft fast anställning vid statsunderstödd enskild läroanstalt. I fråga om dessa senare ämneslärarinnor har riksdagen tänkt sig, att de under viss övergångstid skulle kunna överflyttas till vid allmänt läroverk ledig ämneslärarinnetjänst utan tjänstens ledigförklarande.

I särskilda inom riksdagen väckta motioner har emellertid hemställts, att samma bestämmelser som i fråga om lärare vid kommunal mellanskola, vilken ombildades till statsläroverk, skulle gälla i fråga om lärarinnor vid privatläroverk, vilka måste på grund av omorganisationen avveckla, d. v. s. att dessa lärarinnor skulle erhålla rätt att för uppflyttning i högre lönegrad tillgodoräkna sig sin föregående tjänstgöring vid dessa skolor utöver 3 år, dock ej mer än 10 år.

Riksdagen, som funnit vad i motionerna i detta avseende anförts beträffande de vid privatläroverk anställda, inrymma åtskilligt av berättigande, har emellertid — på grund av omöjligheten att kunna överblicka konsekvenserna av ett bifall till motionärernas yrkande — inskränkt sig till att hos Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte efter vederbörlig utredning förelägga riksdagen förslag i det i motionerna avsedda syftet.

Ifrågasvarande spörsmål har vid behandlingen inom överstyrelsen visat sig vara av synnerligen omfattande och invecklad natur. Med hänsyn tagen härtill tillåter sig överstyrelsen att nu endast avgiva förslag till bestämmelser för sådana lärarinnor, som komma att överflyttas till allmänt läroverk, under det att frågan i övrigt framdeles skall göras till föremål för särskild utredning.

Beträffande de lärarinnor, som till följd av riksdagens beslut angående omorganisation av det högre skolväsendet under en övergångstid av tio år på av riksdagen anvisat sätt få anställning såsom ämneslärarinnor vid de allmänna läroverken, synes det överstyrelsen billigt, att sådana åtgärder vidtagas, att dessa lärarinnor, i likhet med vad nu blivit fallet med de ordinarie lärarna vid de kommunala mellanskolor, som skola ombildas till samrealskolor, kunde bibehållas vid minst de i vederbörande författning fastställda löneförmåner, de haft, innan de på grund av förändringar, som framkallats genom riksdagens beslut, fått lämna sina befattningar. Detta skulle enligt överstyrelsens åsikt lämpligen kunna åstadkommas genom en

övergångsbestämmelse, som skulle tillämpas under en övergångstid av tio år, varigenom ämneslärarinna, som på grund av högre flickskolas nedläggande eller genom en av den beslutade omorganisationen förorsakad inskränkning i sådan skolas verksamhet blivit entledigad från sin befattning, tillförsäkrades rätt att av sina tjänstår i sin befattning vid statsunderstödd enskild läroanstalt få tillgodoräkna sig så många lönetursår utöver tre, dock högst tio, att hon ej komme att lida någon minskning i sina löneförmåner.

Under hänvisning till vad sålunda anförts har skolöverstyrelsen föreslagit, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga sådana åtgärder, att ämneslärarinna, som på grund av genom den beslutade omorganisationen förorsakat nedläggande av högre flickskola eller genom samma omorganisation förorsakad inskränkning i sådan skolas verksamhet blivit entledigad från sin befattning och på av riksdagen anvisat sätt erhållit anställning vid allmänt läroverk, måtte under en övergångstid av tio år, räknat från den 1 juli 1928, tillförsäkras rätt att av sina tjänstår i den befattning vid den högre flickskolan, från vilken hon entledigats, få tillgodoräkna sig så många lönetursår utöver 3, dock högst 10, att, bortsett från dyrtidstillägg, hennes löneförmåner såsom ämneslärarinna vid allmänt läroverk ej komma att understiga summan av den i gällande författning stadgade kontanta minimiavlöning och den av statsmedel utgående tillfälliga löneförbättring hon vid frånträddandet av berörda befattning uppburit.

Statskontoret har i avgivet utlåtande instämt i vad skolöverstyrelsen anført och hemställt.

Departement-
mentschefen.

Frågan om rätt för statsanställd lärare att för åtnjutande av ålderstillägg tillgodoräkna sig tjänstgöring vid statsunderstödd kommunal eller enskild läroanstalt har länge stått på dagordningen och det synes mig angeläget, att denna fråga snart må vinna en slutgiltig lösning. Med hänsyn till frågans omfattande och invecklade natur har emellertid en fullständig utredning i ämnet icke ännu kunnat förebringas. Något förslag i ärendet i hela dess vidd kan således ej framläggas för 1928 års riksdag. Denna omständighet synes dock ej böra hindra att redan nu åtgärder vidtagas för att bereda sådana ämneslärarinnor vid statsunderstödda högre flickskolor, som till följd av skolväsendets omorganisation må komma att överflyttas till allmänt läroverk, rätt att i viss begränsad omfattning tillgodoräkna sig tjänstgöring vid enskild läroanstalt. Mot det av skolöverstyrelsen i sådant hänseende framlagda förslaget har jag ej funnit anledning till annan erinran, än att det synes mig böra jämkas därhän, att såsom lönetursår må tillgodoräknas ej endast tjänstår i den befattning, från vilken vederbörande lärarinna entledigats, utan även i annan ämneslärarinnebefattning vid högre flickskola.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

medgiva, att ämneslärarinna, som blivit entledigad från ämneslärarinnebefattning vid statsunderstödd högre flickskola,

emedan skolan till följd av den beslutade omorganisationen av det högre skolväsendet nedlagts eller inskränkt sin verksamhet, och som i anledning härav på av riksdagen anvisat sätt erhållit ordinarie anställning vid allmänt läroverk, må under en övergångstid av tio år, räknat från och med den 1 juli 1928, av sina tjänstår såsom ämneslärarinna vid högre flickskola tillgodoräkna sig så många lönetursår utöver tre, dock högst tio, att, bortsett från dyrtidstillägg, hennes löneförmåner såsom ämneslärarinna vid allmänt läroverk ej komma att understiga summan av den i gällande författning stadgade kontanta minimiavlöning och den av statsmedel utgående tillfälliga löneförbättring hon uppburit vid frånträddandet av sin befattning vid den högre flickskolan.

7:o.

I skrivelse den 2 juni 1927, nr 262, anmälde riksdagen beslutit, att de den 1 mars 1927 anställda ordinarie ämneslärarna vid kommunal mellanskola, som ombildades till allmänt läroverk, skulle, successivt, i den ordning Kungl. Maj:t bestämde, såsom adjunkter respektive ämneslärarinnor överflyttas till läroverket, med iakttagande därvid att lärare, som icke innehade behörighet till adjunktsbefattning vid allmänt läroverk, skulle, intill dess sådan behörighet förvärvats, åtnjuta kontanta avlöningsförmåner, tillfällig löneförbättring och eventuellt utgående dyrtidstillägg däri inberäknade, enligt samma grunder, som vore föreskrivna för ämneslärare vid kommunal mellanskola, med beräkning att av begynnelseavlöningen 1,100 kronor skulle utgöra tjänstgöringspenningar, och med rätt för sådan lärare till bostad och bränsle eller ersättning därför från vederbörande kommun enligt gällande bestämmelser för lärare vid kommunal mellanskola.

Fråga har uppkommit, huruvida nämnda beslut vore tillämpligt på filosofie magistern Johan Sigurd Westerståhl, som den 1 mars 1927 var ordinarie ämneslärare vid kommunala mellanskolan i Eslöv och den 23 maj 1927 utnämnts till ordinarie lärare vid kommunala mellanskolan i Tranås. Vid sistnämnda skola har Westerståhl sedermera blivit av skolöverstyrelsen förordnad till rektor från och med den 1 augusti 1927.

Beträffande överflyttning av Westerståhl såsom adjunkt till samrealskola har *skolöverstyrelsen* i skrivelse den 24 oktober 1927 anfört följande:

Överstyrelsen är tveksam, huruvida riksdagens beslut rörande överflyttning kan utan vidare tillämpas på Westerståhl. Då han emellertid varit ordinarie den 1 mars 1927 vid en kommunal mellanskola, som skall förstatligas, och sedan erhållit transport till en annan sådan, anser överstyrelsen det rättvist, att han ej går förlustig förmånen att överflyttas som adjunkt. Vid Tranås kommunala mellanskola, där Westerståhl för närvarande tjänstgör, är han den ende manlige lärare, som kan sättas i fråga att överflyttas. Överstyrel-

J. S. Westerståhls överflyttning såsom adjunkt till samrealskolan i Tranås.

sen hemställer, att Kungl. Maj:t vidtager sådana åtgärder, att Westerståhl måtte förklaras berättigad att överflyttas som adjunkt vid kommunala mellanskolan i Tranås, vilken skall successivt övertagas av staten med början den 1 juli 1929.

Departementschefen.

Det synes mig uppenbart, att riksdagens ifrågavarande beslut icke utan vidare äger tillämpning å Westerståhl, vilken ej längre innehar anställning vid den skola, där han var ordinarie ämneslärare den 1 mars 1927. I likhet med skolöverstyrelsen anser jag emellertid rättvist, att Westerståhl må förklaras berättigad att överflyttas såsom adjunkt till den samrealskola, som enligt riksdagens beslut skall från och med den 1 juli 1929 upprättas i Tranås genom successivt övertagande av kommunala mellanskolan därstädes. Riksdagens medverkan härtill är givetvis erforderlig.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att medgiva, att ämnesläraren vid kommunala mellanskolan i Tranås Johan Sigurd Westerståhl må från och med den dag efter den 30 juni 1929, som av Kungl. Maj:t bestämmes, såsom adjunkt överföras till samrealskolan i Tranås.

Vad föredragande departementschefen i de under punkterna 1:o—7:o här ovan upptagna ärenden hemställt behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, på tillstyrkan av statsrådets övriga ledamöter, bifalla och förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
I. A. Hedenlund.